কমতু

।

নিলাদ্রী

।

বাংলামিল

लयूजू

दँ १ तछला १०९७ अनला ल्याः ३

दुजः

जि. वि. जोशी
राम शरण सायमि
मंगल नारायण सायमि
राजेन्द्र लाल महाजु
नारद वज्राचार्य
कन्हैया कुमार सायमि

ग्वहालि थव

वुद्ध ज्यापु
शिवेश स्यस्यः
रामकृष्ण तव

थुगुल्याःखय

oooooooo

१. दुर्गालाल
२. वसन्त कुमार सायमि
३. मानिक सिंह
४. हिरेन्द्र [redacted] तमोत
५. मयजु भाग्यवति जोशी
६. साःमि, यैं
७. सिद्धिचरण
८. नगु
९. सुरेन्द्र राज जोशी
१०. विरेन्द्र काजी स्यस्यः
११. उर्मिला तुलाधर
१२. दिलीप कपाली
१३. सृजना प्रधान
१४. रमेश काजि स्थापित
१५. राम कृष्ण तवः
१६. प्रदीप वहादुर
१७. कपिल वज्राचार्य
१८. नरोतम
१९. वुद्ध ज्यापु
२०. रवीन्द्र कुमार सायमि
२१. लक्ष्मण ताम्राकार
२२. सुदेन सायमि
२३. वलराम श्रेष्ठ
२४. रमेश साक्य
२५. पूर्णकाजी ताम्राकार
२६. गौतम सायमि
२७. किरण सायमि
२८. नारद वज्राचार्य
२९. जि. वि. जोशी

मू. १।-

चिनाखं

द्वंत

- दुर्गालाल

द्वंत ! द्वंत ! थ्व द्वंत धेगु , न्यँ छ्कः अय् देथुवाः !
व्यर्थ छाय् छं छ तीत स्वैगु जिमि थुगःया मूडुवाः ?

गन दु थी थी जाति-रंगं दाण-दाणय् नं जीवन,
सः वहे नेपाः थ्व सः गुम्ह तःमि थौंतल्य थः घनं ।
थुगु राष्ट्रियता थपायुजिगु दयक नं छल्य वांछ्वयाः
छाय् क्तःया चिपगु लप्तेय् बजिपु मामां नः जुया ?

थःगु संवत्, थःगु हे लिपि, थ्गु हे गन माय् मदु ,
धायुगु गय् नेपाःमि फ्री, थन थःगु हे नेपाल दु ?
च्वापुगुँइ घ्वाँय् व्ययक्यम्वाः, न त चन्द्रमाय् हे थ्यंक्यमाः
दे च्वम्हयाक्सत जाति फुक्कं उत्ति जक छं खंक्यमाः ।

देसया फुक जातिया गुण थःगु घन थें माःप्पु छं,
थःगु ज्वः हे मदुगु बसतं माम नेपाः छायुप्पु छ ।
शक्ति-सत्ता मत्त ज्वीमत्य जन-बलय् बिश्वास या,
नत्र सिक्किम थें थ्व दे नं क्वाप्प ने न्हां होश या !

मदु, द हे मदु दयक नं उम्ह थःगु दे मदु गुम्हसिया ।
दे दुसां गनया फसय् कुं गन्ध हे मदु जातिया !
म्हाः ! जिपिं च्वन्य म्हाः थ्व थासय् दयक नं मदुपिं जुयाः,
बरू सिनाःसां थःत थ्वैक्यन्य जातिया रंगय् लुयाः !

----------- o -----------

चिनाखं

शिगु भाय्

- बसन्त कुमार सायमि

(भाजु बसन्त कुमारजु छम्ह उपन्यास कार ख: । वयकलं नेपालीइ च्वया दीगु उपन्यास 'दुई आत्मा एक प्रण' पिदनें धुंकूगु दु । नापं 'एक समस्या एक समाधान' नांगु मेगु उपन्यास च्वयेगु ज्या नं क्वचायेकादी धुंकूगु दु । - सं)

हे भाषा प्रेमी नेपा:मि दाजु किजापिं
सकलें मुना: दनै वा सकलें तता व केहेंपिं ।

भाषा भीगु नेपा: देया त:धंगु थ्व तिसा ख:
गौरवताया चिं नं ख: ख: गौरवता भी नं मज्यू,
अले स्याये मज्यू ।

भाषा भीगु थुके दुनै जातीयता त:धंगु दु
जातीयताया संस्कृति व इतिहास नं तनीमखु,
अले हुइ नं मज्यू।

भाषा भीगु थुके दुनै राष्ट्रियता नं व्याक्क दु
राष्ट्रियता नं छगू अंग ख: बिश्वय् क्यनीगु भीके दु,
अले भीकें दु ।

भाषा भीगु ज्यान ख: थ्व हे भीगु प्राण ख:
जन्मंनिसें ल्हाना वयागु थ्व हे भीगु मान ख:,
अले शान ख:।

00000
000
0

राष्ट्रियता व साम्प्रदायिकता

-- मानिक सिंह

" राष्ट्र दुनेया भाय ख:सेंली राष्ट्र भाषा ख: फुकं "।

-- दुगोलाल

च्वय उल्लेखित धापूया दुने च्वंगु राष्ट्रिय अभिव्यक्तिया यथार्थता फ़ीगु राष्ट्रिय जीवने व फ़ीगु बौद्धिक निश्कर्षय नं तगु प्रयोग साध्य तथ्य ख: । तर थ्व यथार्थता भाषाया क्षेत्रे जक मखुसे फ़ीगु राष्ट्रियताया प्रत्येक क्षेत्रे नं उलि है महत्वपूर्ण खने दु। राष्ट्रियता स्वं उत्पन्न, स्वयं बिकसित वा दैव प्रदत्त गुगु अलौकिक व अनैतिहासिक तत्व मखु। थुकिया नाप नापं राष्ट्रियता मनूया संगित सुन्य भीदय उपजनं मखु। मनू समुदायया परस्परया कार्यव्यापारया स्वभाव, संस्कार , सभ्यता, बिचार व मान्यताया संमिश्रनं पिदंगु छगु सर्वमान्य राष्ट्रिय संस्कृति है राष्ट्रियता ख:। स्कर्क राष्ट्रवादया दकसिवे महत्वपूर्ण मौलिक मूल्य ख:। थ्व खंयला संकेतयाना बिद्वान भाजु आर्शिवादमनं धयादीगु दु --" राष्ट्रियता छगु ता:हाक:गु ऐतिहासिक प्रक्रिया ख:, गुकित हुया वोय फैमखु। थुकिया हा मनूया सामाजिक भावना व मेल स मिलाप्या मनोवृति ख:"। जिगु बिचारे राष्ट्रवाद धेगु राष्ट्र दुनेया सकल सांस्कृतिक मूल्यया छगु सर्व सम्मिलित स्वरूप ख:। उके राष्ट्रबाद गुगु वर्ग बिशेष, व्यक्ति बिशेष भाषा विशेष व सचा बिशेषं अधिनस्थ जुइ फैमखु । स्वस्थ राष्ट्रिय ल्हा प्रतिया लंय फुक्क वर्ग व्यक्ति व भाषाया समान योगदान दै। व राष्ट्रिय स्तरे फुक्क वर्ग व्यक्ति व भाषाया मूल्य व प्रतिस्था कानूनि रूपे व राजनितिक दृष्टिकोणाय समानान्तर रेखाय स्थापित जुइ । थुकिं थ्व परिणाम पिदनकि गुगुं व्यक्ति ,वर्ग, सचा व

भाषाहे जक राष्ट्रियताया स्वलीति आधार मखु। राष्ट्रियताया विकल्परहित व निरंकुश थैकेदार मखु। तर थुकिया बिपरीत जवमात्र छगु है वर्गयात कम्हे व्यक्तियात वा छगु है भाययात छगु बृहत राष्ट्रिय अस्तित्वया रूपय स्वीकार याइ। अब राष्ट्रवादया विकृत रूप अन्ध राष्ट्रवाद व अरु गबलें गबलें साम्राज्यवाद या तर्क जन्म जुवनि। नाजिवाद, फासिसबाद थजागु दानविय सिद्धान्तं राष्ट्रिय-ताया नामय व्यक्ति विशेष व वर्ग विशेषया पुजा व स्तुतियायगु प्रवितियाहे परिणाम खः। थुकिया लातिर फ्रैंज ग्रिल पार्जरं क्यंगु मानवता राष्ट्रियता व राष्ट्रियतां पास विकताया प्रक्रिया सुरक्षित जुइत फसिं फिगु सर्व सम्मिलित राष्ट्रिय संस्कृतया विकासया निम्ति राष्ट्रिय संस्कृतिया प्रत्येक इकाइया मूल्य यात फसिं राजनीतिक दृष्टिकोनय समानान्तर रेखाय स्थापित याये फयकेमाः। माजु आशिवादम्या विचारे थव्यागु स्वस्थ राष्ट्रियताया विकास तब है जुक जुइ फै जन उपयुक्त सार्वजनिक शिक्षा दइ। संस्कृति तयगुअनिर्मिलिन व थुकिया विकास जुइ। जातिय सहनशिलता तापना वनी ..... अले चरम संप्रभुताया दमन मुलक सिद्धान्तयात तोति(आशिवादम राजनीति शास्त्र भाग - २) राष्ट्रियतया थ्व सैद्धान्तिक यथार्थतायात हृदय गम्यनाना पृथवीनारायण शाहजुं नं स्पष्ट याना धै बिज्यागु दु -- जिगु राज्य प्यंगु जात व स्वीखुगु वर्णया स्वां दुगु क्यबः खः।

च्वय जिं न्हयथनागु माजु दुगालिल्या धाप्वी च्वंगु यथार्थता थुगु प्रकारं सैद्धान्तिक रूपं प्रमाणित जुसानं फगु राष्ट्रिय वातावरण या सन्दर्भय फसिं नेपालि भाययात राष्ट्रिय भायया रूपय स्वीकार यानाच्वना। थकिया कारणय परस्पर अपरीचित भायतयगु दथवी स्वापु तयत व सरकारी ज्याखं ल चलययायत छगु भायया आवश्यकता जुगु खः। फसिं न्हयथना

भना थि। जिं थन न्हथना च्वनागु राष्ट्रिय भायया अर्थ जिं च्वय वर्णन यानागु
धन्यागु राष्ट्रियता उन्मुख राष्ट्रिय भायया रूपय मखुसे सरकारी भायया अर्थय
जक ख:। थन फ्रांसं सर्के– राष्ट्रिय भाषा शब्दयात पारिभाषिक शब्दया
रूपय प्रयोग या:सा राष्ट्रिय भाषा शब्दया गुगु व्यापक अर्थ दु वैत जिं च्वय
वर्णन यानागु राष्ट्रियताया अर्थ कथं फतिंफतले प्रचारयाना व्यापक जन
चेतना हयगु कुत: यायगु ज्या फ्रांगु वर्तमानया महत्वपूर्ण उत्तरदायित्व ख:।
उकिं जिं थन प्रयोग यानागु राष्ट्रिय भाषा शब्दय परस्पर बिरोधाभास
मालाच्वनिगु थीया प्रसंगम सामयिक मजूर्थं जिं ताया ।

तर फ्रांसं वर्णन यानागु थज्यागु राष्ट्रियताया परिभाषाया
विपरित नेपा:या छम्ह लब्ध प्रतिष्ठ भाषाशास्त्री बिद्वान भाजु — प्रा.
बालकृष्ण पोखरेल जुं छगु आपत्तिजनक खं न्हयथना दल। वयक:या बिचारे
नेपाली भाषाया अस्तित्व बिना नेपाली राष्ट्रियता है म्वाय फैमखु
वयक: थज्याम्ह बिशिष्ट भाषाशास्त्री व अक गुगु जमानाय प्रगतिबादया
छम्ह नेता धव खं थ गुगु आधारय घयादिल गाक्क महत्वपूर्ण जू। भाजु पोखरेल
या बिचा: व जिं च्वय न्हयथनागु राष्ट्रियताया अर्थय गुलि व्यापक बिरोध
दु स्व:त सिद्ध जू। वयक:या धापूयात बांलाक्क बिश्लेसन याना बल्य जिं
थ्व निस्कर्ष लुइका --- १) थ्व भाजु पोखरेल्या छगु स्कांगि व साम्प्रदायिक
भावना ख:। छायकि यद्यपि नेपाली भाय नेपा:या राष्ट्रिय संस्कृतिया छगु
महत्वपूर्ण इकाइ ख:। तर नेपाली भाय् है जक नेपा:या भक्म संस्कृतिया सार्व-
भौम सत्ता-धारी व निरंकुश थेकेदार मखु। थौं नेपाली भाय जक मखु नेपा:याक
गुगुं भाययानं यदि अस्तित्व तनवंसा नेपाली राष्ट्रियताय थ्व त:धंगु दाग्वि
अवश्य जुवनि। तर गुगुं भायया अस्तित्व मदया राष्ट्रियताय दाति धायवंगु

गुगुं भाषा विशेषया अन्त्यया नापनापं नेपाली राष्ट्रियताया नं अन्त्य जाति जुइमखु । थुकिया नापनापं थ्वनं थुइकी वह:जुकि नेपा:या न्ह्यागुं भायया विकास जूसां है जक राष्ट्रिय संस्कृतिया लागि छगु महत्वपूर्ण उपलब्धि जुइ । तर गुगुं भाषा विशेषया विकास राष्ट्रिय संस्कृतिया महत्वपूर्ण पक्षाजक जुइ । राष्ट्रिय संस्कृतिया सम्पूर्णता जुइ फैमखु। भारतया राष्ट्रिय भाय हिन्दी जुयानं बंगाली साहित्यं नोबेल पुरस्कार त्याकुगुलिं सम्पूर्ण भारतीयत गौरवान्वित जुगु उदाहरणं जिं च्वय न्ह्यथनागु बिचा:यात पुष्टि या:गु जिं ताया ।

२) छगु भाय विशेषया राष्ट्रिय मान्यताया अन्त्य जुइवं राष्ट्रियताया सर्वोच्च भावनाया अन्त्य जुइ फैमखु। थुगु कथं स्वयवले राष्ट्रियता व राष्ट्रियताया प्रति क्या रूपय जनतां त्य:गु मान्यताया दथ्वी थुगु व्यापक मैदयात माजु पौल्लेलं थुइका मदी। राष्ट्रियता छगु सार्वभौम तथ्य ख:। तर राष्ट्रिय भाय वा गुगु राष्ट्रिय वस्तुया त्य:ज्या (चुनाव) जनताया युगिन मूल्य व मान्यताय निर्भर जुइ। जिं वर्णनियानागु जनमान्यताया राजनीतिक अर्थ अनुसार जन मान्यता गुकि मनूया आस्था,अनास्था,संस्कार, स्वभाव,ज्यु,मज्यु,सत्य, असत्य, बांला:, बांमला, सम्बन्धी धारणा निहित जुइ। न्ह्यावलें गमनशिल व परिवर्तन शिल जुइ। उकें थ्व परवर्तनशिल राष्ट्रिय भाया त्यज्यायनं जनमान्यता युग पतिकं पापां वनाच्वंसां थ्वैत फैसिं अश्वभाविक धायगु लं मरू । हरैक वस्तु स्व घोषन याना मखु जन घोषनायाना राष्ट्रिय वस्तु जुवनि व जनमान्यतां है याना थुकि परिवर्तन जुइ। छायकि वस्तु धेंगुला स्व:त अभिव्यक्ति विच्छिन्न जुइ। थुकि यात अभिव्यक्तिं प्रदान यायगु ज्या मनूया ख:। बिश्वया गुगुनं दैया इतिहास पुइका स्व:सा इतिहासया उषाकाल निसें सन्ध्याकालतक छगु है भाय राष्ट्रिय भाय जुया च्वाना च्वंगु उदाहरण फैसिं सावद है जक लुइके फै ।

३) भाजु पौखरेल जुं थ्व खं नं थुइके मा:कि भायया आधारे पुर्ण राष्ट्रियता बिकरित जुगु रदाहरण मदुनि । थ्व खं नापा:या लागिनं अपबाद मजु । क्यानाडाया जनता, अमेरिकी जनतां छगुहे भायले नवायगु यातनं क्यानादियन अमेरिकी जनताया छाय छगुहे राष्ट्रियता स्थापित जुइ मफुलत ? थ्व न्हयस:या लिसलंनं भाय छगुहे जक राष्ट्रियताया आधार मखु धैगु खं प्रमाणित या: ।

४) थुकिया नापनापं भाजु बालकृष्ण पौखरेल्या सैद्धान्तिक आदर्श निश्कर्षहीन जुगु धैं नं जिं ताया । छायकि लक्ष्मीनाथ शर्माया अनुसार भाजु पौखरेल्या दकसिबय् या:पिं राजनीतिक बिचारकत साम्यवादी कार्ल मार्क्स, मानवताबादी गान्धी व व्यक्तिबादी जे.एस.मिल ख:। मार्क्स गान्धी व मिल्या राजनैतीक दर्शनतय्गु पर्याप्त अध्यन यानालिं वयकलं स्वघोषित पौखरेल बादया आबिस्कार यानादील।(बालकृष्ण मोखरेल -- धैरै नाम, थुप्रि प्रतिभा -- रूपरेखा अंक १००) तर भाषा सम्बन्धी थ्व संकिर्ण बिचार धारात्मक मूल्य वयकलं छु आधारय् स्थापना यानादिल, जिं थ्व खं थुइके मफु। स्वकथित पौखरेलबादया सैद्धन्तिक आधारत मार्क्सेली साम्यबाद, गान्धी बादी मानवता वाद व मिल्या व्यक्ति वाद ख:। तर थौं तक्या जिगु अध्ययन अनुसार नत गान्धी, न मार्क्स, न मिल हे राष्ट्रिय भाषा नीति सम्बन्धी भाजु पौखरेल्या थज्यागु सकिर्ण बिचार अभिव्यक्त यागु जिं खना। थ्व जिगु अध्ययनया अपर्याप्तता वा भाजु पौखरेल्या अध्ययनया नपुंसकता? बिचारनीय जू । ५) जिं स्वय भाजु पौखरेल्या सोचाइ व स्वभावयनं परस्पर बिरोधभास खनेदु। छायकि वयकलं बैचारिक रूपय भाय बिशेषयात जक राष्ट्रिय अस्तित्वया रूवय मान्यता बियादिल तर मैसे हानं देया थी थी मायत नं(गुकि वयक:या बिचारे राष्ट्रियता मान्यता मदु)गथेकि मगा:,मैथली,भोजपुरी व नेपाल भाषा या नं पर्याप्त अध्ययन याना व भाय तय्गु अन्वेसन यानादिल । भाजु

पौखरेल्या थ्व स्वभावं थ्गु नं यथार्थतायात प्रतिबिम्बितया किन वयकलं थ:गु अध्ययनं प्राप्त जूगु व्यवहारिक यथार्थतायात जानाजान वैचारिक पूर्वाग्रह पिडित जुया अस्वीकार यानादिल। किन वयक: छम्ह बिशिष्ट भाषा शास्त्रीजुयानं भाषा सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति सम्बन्धी राजनीति शास्त्रया वयकलं पर्याप्त अध्ययन याना मदील। भाजु पौखरेल्या सोचाइ व स्वभावया थ्व विरोधाभा- षया स्पष्टिकरण बियादीमा: ।

६) वयकलं थ:त साम्प्रदायिक धका व्यूगु अभियोगया गलत लिस: बियादील । वयकलं थ:त राष्ट्रवादी कैगु कुत:ल्य यदी नेपालीत्वहे छगु साम्प्रदायिकताया भावना ख:सा वयकलं थ:त अवश्यहे साम्प्रदायिक ख:धका धयादिल। तर नेपालीत्वहे छगु साम्प्रदायिकताया भावना ख:सा वयक:जक मखु जिं स्वय थ:त साम्प्रदायिक धका घोषणायायात छुचिं संकोच मता:। तर जिगु बिचारे वास्त- विकता छु धा:सा वयकलं नेपालीत्व शब्दयात गलत अर्थ व्याख्या यानादिल। वयक:या नैपालीत्वय अर्थ जिं च्वय न्ह्यथनागु राष्ट्रियताया परिभाषाया छ:ख: जूगु स्पष्ट जू। वयकलं भाय बिशेषया अस्तित्वयात जक राष्ट्रिय अस्तित्व या रूपय स्वीकारयाना राष्ट्रया बृहत संस्कृतिक मुल्ययात सकि सीकं अस्वीकार यानादील। वयकलं नपालीत्व प्रति स्वभक्ति मखु, नपालीत्वया छगु अंग -- नैपाली भाय यात जक सर्वस्व मानययाना दिल। भाय राष्ट्रियताया निर्माणया छगु जक बिकल्परहीत आधार मखु धैगु यथार्थयात वयकलं थुइका मदी। भाषा विशेष प्रति स्तुति व पूजाया भावना क्यना वयकलं राष्ट्रियतायात भाषा बिशेषया अधिनस्थ यायगु कुत: यानादिल। स्वस्थ राष्ट्रवादया विरूद्धय अन्धराष्ट्रवादया लंपु ज्वनादिल। राजनीतिक सिद्धान्तं अनभिज्ञ जुया वयकलं नन गलत व रोमान्चकारी परीभाषा प्रस्तुत यानादिल। जिगु बिचारय थ्व दै

या राष्ट्रिय संस्कृति प्रति वयकलं या:गु घातक अपराध ख:। [illegible] संस्कृतिया व्यापक अस्तित्व प्रति वयक:या तथाकथित राष्ट्रवादी सिद्धान्तया उपेक्षा पूर्ण व दायीन्मुख दृष्टिकोण ख:। उकें वयक: नेपाळीत्वया वास्तविक अनुयायी ख:, नैपाळीत्वया छगु अंगया अन्धपुजारी ख:। वयक: साम्प्रदायिक समर्थक ख:। वयक: राष्ट्रवादी मखु साम्प्रदायिक ख:। साम्प्रदायिकताया सीमा रेखायात ह्याः छोयत च्वय जिं न्ह्यब्वनागु भाजु दुगाळाया थाप्ट्याक यथार्थयात स्वीकार यायगु सक्रिय उदारता यात फतिंफतले जनमानसय व्यापकप्रचार यायफयकेमा: । अस्तु ।

ooooooooooo ooo oooooooooo

थ:गु ख है खंग्व: छ्यला दिसं ।

ल्बु -- काल

हाम्ब -- प्रचारक

पाकु -- गुफा

पुंत्य: -- जिज्ञासु

चपा: -- धर्मशाला

तुज -- प्रकार, ढंग

देखिं -- हण

मुस्या: -- चिराक

दहं -- अपुताली

सिसि -- नासी

कथं -- विधि, तरिका

पाला -- संघ

माबं -- श्रौत

थांबां -- रूपरेखा

तिसि -- आलस

घुति -- बिशेष

बुनि -- पुजा

म्वाय -- कैरा

द्वपं -- सजायं

हता: -- लडाइ

थन थ्यन........

- हीरेन्द्र तमोत

पृथ्वीं सूर्य, सूर्यं ब्रह्माण्ड, ब्रह्माण्डं ..... ?
थ्व छगू रहस्य खः
मनू नाप छगू च्यालेन्ज, मनूयात छगू उपहास प्रकृतिया ?
भूतं बर्तमान, बर्तमानं भबिष्य, भबिष्यं खिउं ?
सुचुकेत स्व स्वं हे व्वँये मास्ति वः थःगु न्ह्यपु ।
... ...
लिमित,
थ्व हे खः छम देन बर्तमानया ।
कु लिमित क्यकुन ला ?
म्हिग पृथ्वी म्हसिल,
जि उत्सुक जुल, थ्व दक्वं म्हीगु ।
म्हिगः ब्रह्माण्ड म्हसिल, बिचाः याना कुं रहस्य दु,
जि खन थन छगू लिमित दु,
अले बिचाः याना पृथ्वी जिमिगु खः !
थौंकन्हे ले ?
ब्रह्माण्डयाखं त्वःति
जिमित थन छकू छकू थासय् लिमित छ्यल ।
थ्व हे बर्तमानया देन ? हा हा हा.....
पासायात घ्या दः थन स्यात
- हालेमते, सुम्क च्वं थन लिमित दु ।
- सहयाये मजिल जं त्यानुल घस्स्वाना : बने
- सने मते थन लिमित दु ।
- अयसा, थ्व लिमित सु ? जिं थ्वयात न्हि....
- वयात कु याये फइमखु, कं लिगिलिगि घा :
- सने मजिउसा दने मजिउसा ४०० मयुल ज़ि थन च्वने जि सी वने ।
- आसे ! छ सी मदु । छ मन्त घायेवं थन लिमित नं.....

प्रत्येक विकाशया छगू विद्रोह

— मयुजु माग्वती जोशी

(नै.सं.१०८७ स जुद्धोदय पब्लिक माध्यमिक विद्यालयया ग्वसालय जुगु नीछक्व:गु अन्तर मा. वि. नेपाल भाषा साहित्य मुंज्याय चिनाखं न्ह्याप लागु चिनाखं ख: थ्व । - स)

प्रत्यकया म्हुतु पत्तिं
अत्याख विकाश
अत्याख विकाशया योजना
अनगिन्ति नुग:त
प्या:चा: - छगू ल्यता:या
विकाशया प्रतिलिपि स्वयेत
इपां थिपां मखंक लिमला:
तुति पक्किं
विकाशया योजना निर्मितं
शान्तिया नारा निर्मितं
प्रत्येक दबूया उद्घाटन पत्तिं
प्रत्येक बुद्धिजीवीया ल्हा:पत्तिं
विकाशया ध्वांय सं
स्व: थन असंख्य आत्मा
नय् मखना: सिना च्वंसां
थायथासय विकाश व योजनात
लखंलखया ठेक्का विदेशी सहायता

तर जुइ थन निमाणि
केवल नक्सायागु
प्रत्येक नेपा:मितयगु च:तिया योजना
क्वा: नक्सा छक् प्वंतय दुगुनावन
लाकाल्छु - थन हियागु
योजना प्वनाच्वन
योजना कतां लंसु तयगु शिशि जुया:
उकेंला
थन विद्रोह यानाच्वन: थ्व विकाशं
थ्व हे योजनाया नक्सां
युगया प्रतिनिधित्व जुया:
च:तिया मू - विवशताया समस्यातयगु
पाम्प्लेत व्हला:
छगू मसाल व जुलुस पिदना च्वन योजना
बुद्ध विकाशया ध्वांय जुयना: ।

०००००० ००० ००००००००

बाखं

लँय् वँवं

सा:मि, ये

गज्या:गु थिकेगु, थी हे फुगु मखु - गबलें न्हय:ने गबलें ल्यूने नेवा:स:।

गपाय्सकं थिक्या:गु थ्व बन्जातय्सं - खंय् स: ।

तर जित: वास्ता मदु थिके दं या, फुसा न्याय्गु मफुसा त्वता थकेगु-जि न्ह्यनाहे च्वना ।

अय् छन्त थन सडक्य् मी मत्य धका: ग्व:वव: धाय्गु - छ्गू खंय् स: ।

हजुर जि थौंहे तिनि वयागु, छिं जित: छक:हे धया मदूनि - छ्गू मस: मस: नेवा: बन्जाया खंय् लिस: ।

जिं छन्त न्हमस्यूला, थुकिं स्वक: जुल छन्त धयागुछिपिं नेवा:त जिम्त हेकँत स्वइपिं मखुला ? - वहे खंय् स: ।

छिं छक तिनिला धयादिल, आ च्वने मखुतका - व हे निर्दोष स: ।

घातल्लेका अले हानं थनहे च्वं वय्धुंकी, न्हिच्छिनि कुना महय्क गन माने जुइपिंधका, कानु - वहे म्हुतुं कानून प्वंकल ।

ख:ख: यंकेमा ~~सीत~~ थिम्त, नियिम पालन मयाइपिन्त, हानं थिके याइगु नं स्वले, थिकें याय्दत धाय्वं अपाय्सकं थिके याय् दइला । म्व: मुना च्वंपिं खय्ं तयगु खंय् स: ।

तर जिं न्ह्यानातुं च्वना ।।

अय् गज्या:म्ह छ, ग्व:क: धाय्मा:गु छन्त थन च्वना मी मत्य धका छम्ह नेवा: मनूया खंय् स: ।

गन च्वना: मीगुले ? खंय् बन्जाया लिस: ।

व देग: ल्यूने च्वना म्ह घका: गो क: धायधुन क्वन्त, आ हानं गन-च्वना मीगु न्यना तिनिला ?

मन्यनिलाले पहाडं व पिं कुं मस्यूपिसं - हूल दत्थुं क्वम्ह मनूया खंयू स: ।

थ्ववयात थन च्वना मी मत्य देग: ल्यूने हुं घका:ला म्हिग: निसें घया च्वनागु: थौंला त्व:ते हे मखु, जिंला कर्तव्य पालन याय्मा: - वहे कर्तव्य-निस्त नेवा: स: ।

म्वालका आ क्व:यात त्व:ता व्यूले, पहाड्यापिं मनूत, अशिक्षितपिं नियम घयागु कु स्यु म्व:या क्वत्थुं खंय् तयगु स: पिज्वल थुमिसं मह:सा नख: न्याइमखु । हानं थूमितेह दु:ख बीगु बांला:गु खं मखु । म्वाल त्व:ता व्यु ।

कर्तव्यनिष्ठ नेवा:स: इमिगु दथ्थुइ तुं सुना वं ।

जिगु पला:दित । जिं लिफ:स्वया - म्ह:या दथ्युं नेवा:अफिसर याक:ला पिहां वयाच्वन ।

जिं पला:लिफ: तुइका - च्वय्या म्व:स्वया- खंय् अफिसरं नेवा: बन्जाया लप्पा ज्वना पिहां वयाच्वन ।

——— ० ———

डाक्टर :- (च्य:यात) याक्नं वना: न्ह्याम्हसां डाक्टर स:ताहिं, जिगु प्वा: तस्सकं स्यात ।

च्य: :- (अजुगति बाया:) छि थ:हेला क्वम्ह नांदंम्ह डाक्टर ख: नि ।

डाक्टर:- तर जिगु फीस तस्सकं तच्च्व: ।

३३

स्वबि जायक तयाः फ्वन्य दंक्य बिदा !

सिद्धिचरण

हीस्य मङ्क्ष्यि कु नुगः जिगु च्वंसा
वय मखुत जि आः गबलें क्ंथाय
जियमा भिन्यमा थन क्ंत सदां
स्वबि जायक तयाः फ्वन्य क्ंक्य बिदा ।

क्ंत मयौगु, क्ंत मनीगु
कुं कुं है जिं यायमखु गबलें
क्ंगु वियोग थव सहयाय मफुसां
स्वबि जायक तयाः फ्वन्य क्ंक्य बिदा ।

व्याकक खुना क्वय म्हगस खनागु
जीवन क्ळिसें न्ह्यैपुक व्हनयगु
तय मफयाः मन भ्ळिभुलि जूसां
स्वबि जायक तयाः फ्वन्य क्ंक्य बिदा ।

oooooo ooo oooooo

भावी सन्तति वैतिनि वैतिनि
चैतनाया मत च्याकाः
क्ंगु आम वा क्सु क्सु दतले
थ्वैतिनि थ्वैतिनि म्वाःगु धकाः ।

—— o ——

-- सिद्धिचरण

विजयया घुतिइ

|घसंघय|

भाय हिउम्ह - नगु

बिजयया घुतिइ
जि न्हया वनाच्वना व्वलासाया हुनिं
जि पा:फया: धाये-जिं व्वलासायां त्व:ते
जि स्वतन्त्र दु - स्याबुलय्
जि स्वतन्त्र दु - खानयुनिसय्
जि जिगु घय् ख:, मिया गुंख:, गुगु गबलें क्वछुइमखु
जि धाकु, ज्वालामुंखि व हिउपा: ख:
जि क्वू फोदाइ ख: गुगु गबलें मृत्यु खना: ग्याइमखु
मृत्यु ग्व:क: वइ ?
बिजयया घुतिइ ल्हा:तिइ तुप:ज्वना:
जि जिगु घसय् न्हया:वनै
जिं पा:फया: धाये
जि गबलें फ्नी महिता:खना: लिफ: स्वयेमखु
फोदाइनं गुबलें महिता: लिसे नवाइ मखु
तर, मि व तुपतं जक, नवाइ
जिं फ्गीगु घ्वांय् [illegible]थल्ह्वने, अन हे सी
जिगु मां घय
जिगु म्ह च्वं जनतात न्हया:वनी
बिजयया घ्वांय् व स्वाथिनता प्राप्त यायेत - जिगु मां - घय्
बिजयया घुतिइ ।

00000000 - 00000000

घुति - उत्सव, बिशेष अबसर

ख्वा:स:

-- सुरेन्द्र राज जोशी

.... हाकु सुपाचं भुना: खिउसे फिफां दंगु व थाय। कीव: हा: मङ्गु व थासय् ब्रह्माण्ड हे पम्हु थें च्वंक ख्वा:स: पिब्याना वल। यानय् खनेदत खिउसें बुलुसें छ्गू आकृति - सुपाय् थें घुसुहुं जिमिरिबे हे न्ह्या: वइच्वंगु। न्हकुसं तिंतिं स्वानावल। फहिला खतं व्वायवनेत स्वया तर ख्वा:स:या कन्हाचाइपुसे च्वंगु भावं जिमिगु न्हयासुइ घ:कू तइबिल। व सछा जिमित हे स:ता च्वंगु खनी। वं जिमित हे मालाच्वंगु खनी। तीजक लिफ: स्वया - हेम्ह मिसा - लं हुलि हुलि सं फं फं। अजगति कं ग्या:चिकुमिखां तुंक स्वया: जिमिसं वयात म्हसीकेगु कुत: याना। अहं मफु, छमन्दिजक त्वाह त्वा: दलावन। फसं पुइकी थें गंसिचागु म्ह, ख्वबि व च:तिं न्यचुन्यला: हसंमगु ख्वा: मानीं क्वचिउ वयाच्वंगु शोषणया पर्व: नापं ल्वना: मफु मफु दनाव:म्ह थें निग: मिखां धी धी ख्वबि पिकया: छत्थुं जिमित घय् घय् पुं मायां प्यां:गु ख्वखना स: वया म्हुतुं पिज्वल - पुता। नकतिनि न्ह्यलं चा:थें जिपिं भसंग वन - अहो वला धात्थें जिमि हे मां। वक्वगु व्यकुनय भयातुसे च्वंगु प्व: छ्प्व: दु सके व जिमित हे धका: ह:गु क्ताबेसया प्व: जुइ।

जिमि यक्को खं ल्हाये मास्ते वल। तर नुगलं थहां व:गु खंग्व: कथुइ तुं थात। स्व जक स्वया स्व जक स्वया गबायकतिनि गबायत। स्व स्वहे वयागु ख्वाल्य न्ह्यलुमन्तिया संसार दं वल-छ्गू शान्ति तपुर। छम्ह मिसा म्हसतय् स्वतन्त्रताया सिन्हलं छायेपा:, स्वाधिनताया स्वां कुना: यचुक पिचुक पिहांवल - मस्त ल्यू ल्यू तया:। प्रकृति नापं त्वायचिन, संस्कृतिं अन मुंवल। दक्वं मनतयेक प्हितङ्च्वन, मस्तयक अलग्गहे चाक:लि पांपां। गुलि

न्हयाइपु अन – गबलें मोहनी गबलें स्वन्ति गुबलें होली मानी धौकि हे संसार दोहरे जूथें ।

गनं गनं ग्यानापुसे च्वंक तिसलं सुं हालाहल। जिमिगु हंसं हे थाय त्व:तल। प्यखेरं स्वया – सुपांय बुलुहुं बुलुहुं न्हयानाच्वन। जिपिं न्हयलं ज्वलंय लात। जिमिगु तरंग दक्वं भरंग स जुल। अन न्हाच:याम्ह मिसा मदु। प्रकृति संस्कृति दक्वं भुगुहुं च्वनाच्वन, मोहनि नं बकिनि थें च्वं दक्वमनं भिंजांमिजां दं। जिमि मां तीजक फ्यतुल। प्यखेरं शोषणया मित्या: थहांवल – मानीं वयागु अग्नी – परीक्षा कायै त्यं थें। नापसं वया: वं तीजक इतिहास कत्वा:चा कन – थ्व थायया नां शोषणपुर ख:। थन शोषण सिबय मेगु छुं हे मदु। थनयापिं शोषक राक्षस तयगु हे अवतार....... । थनया संस्कृति व कला यात इमिसं बलात्कार याना च्वंगु दु। फगु सर्वस्वय मितयै छुंकुगु दु। फ्‍ीत गथल्य् क्यंकात:गु दु, त्हा:तय प्यासं हुहुंइका त:गु दु। उकिं थन सक्वतां दया: नं फ्‍ीत छु छुं हे मदु। थन सकलें दया नं सु सुं हे मदु। फ्‍िसं ... ...। फगु .. सुकि गुलि बांला: व वंखें। न्हयनै हे मगा:नि तर क्वत्थुं जिमि मां तक्क दित। अनला मरायधिक:म्ह वर्तमान फ्‍वात्याहां दं वत्या च्वंगु दु खनी। – स्वा: धमक क्यावं दुष्टता व निर्दयीताया नकीं बुला:। फुंइफुंई याना: तं पिक्या: वयात हे ताछुना: सप: छुलं तापाक्क गन: गन वायै यंक्ल। जिपिं स दक्व सित प्यपुंक चिनाखल। फ्‍ातापाता सना: खिप: स्वव्याकेत गुलि सना उलि हे वं स्वचाक्क चिनाथक्ल। चान्हय खिउसे च्वं खिउंसां स्व:स: पिच्याना वल। चान्हय जुया जुइका व स्व:स: स्व:स: लिथ्व:स: थें प्यखेरं लिथ्वइ वल। – थ्व कुलनया स:थे, हिउपा:या थ्व नारा थें, थ्व प्रतिज्ञा प्रतिज्ञा थें, थ्व मन्तुना थें, थ्व दृढता थें, छु थं छु थें ....।

चर्हि जिपिं दर्क्य छप्पं [illegible] जुया सनै फक्यं सना। बल्ल तल्ल नसँचा इल्य तिनि ग्यानापुसे च्वंगु व बन्धनयात चफुना: पिहाँवया तर दु:खया सं - जिमि मां जिपिं नापं मह्। मविर्थं वयात ल्हा: ज्वना: उखेपाखे यंका च्वन। व स्वस्वं लिफ: स्व लिफ: स्वया: वनाच्वन। व छु मर्फं मर्फं तापाना वन। - थौं छि लिपा खनै नं मन्त। जिपिं स्वस्वं थ:गु थासय् लिहाँ वइच्वना। अय् ! इं कफाल्य छु व ? अहो ! जिमि मामं त्व:फिका धकूगु प्व:। जिमिसं तीजक प्व: फयना स्वयां उखीला वया वेलिपा बल्ल सिगु क्वस: - स्वतन्त्रताया क्षमा: ज्वला न्हायकं, स्वाधिनताया छगू सिन्हं: मू व हिम्या:गु छगू वखँ - सका: प्व: चिनातः:गु ज्याच्वन। वहे लुमन्तिया चिं ज्वना: जिपिं नं मांयात मा: ज्या - थन हे गनसं दइला धका: ।

ᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑ ooo ᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑᴑ

स्याल्किं

कृषि प्रदर्शनी। थी थी पुसात व्वइतल। उदघाटन लिसें महा-निर्देशकं क्तता क्तता स्वस्वं वन। दकलय् लिपा अजुचाचां महा-निर्देशकं न्यन - थन फुक्कं वस्तुया पुसातला खना तर बजिपुसा धा:सा गनं मखना।

फुक्कं अजू चायाः महा-निर्देशक धज्या:म्हैस्यां हे बजि-पुसा म्हमस्युउनगु धका: मतिइतल ।

ᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗ ooo ᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗᴗ

मतिना तकं म्वाःल

जिलः

वीरेन्द्र काजी स्यस्यः

म्वाःल म्वाःल छंगु छं हे
मतिना तकं म्वाःल
रस त्वनाः वाङ्वःम्ह जि
फिसः जिगु जीवन ।

म्वायेत स्वतन्त्र माः छं वां दयेमाः
स्वां पी सःम्ह गुगु लःवी फयेमाः
फिसः ह्वइवं हे फुइमखु जीवन
सीकेमाः थ्व सकसिनं ।

रस त्वनाः त्वःतीपिं थुमित
यछुक्क नाश यायेमानि जिं
मछुसा थः नालेमफुम्ह मम्वलं
यायेमाल छाय् प्रेम जितः ?

ब्वागंच्या मास्तर

उर्मिला तुलाधर

घन्टीया सल्य् छुहां पिहां वइम्ह
कथि छपु ज्वनाः मस्तय्त स्याइम्ह
हाकुगु सुलचं तयाः नुग्यलं व्वाइम्ह
ल्कासय् च्याम्पति म्हित्वसां निउम्ह
निमि स्कूलया मासाँब धाःम्ह ।

मचय् गयाः बौदंय् च्वइम्ह
विद्यार्थिं स्वयाःनं फन चीधीम्ह
फाय् फुइ धाःसा तच्कं याइम्ह
बागः संघया नायः याये त्वःम्ह
निमि स्कूलया मासाँब धाःम्ह ।

तःधं न्ह्यपुया तःधं विचाः

१) "गुम्ह जीवनय् याकःचा दनेफु, व हे शक्तिशाली खः ।" - इब्सेन

२) "प्रत्येक मनू छगू तःधंगु सफू खः यदि छं बयात ब्वने सःसा।" - चानिंग

३) "प्रत्येक मिंज्या दकलय् न्हापां असम्भव खनेदइ ।" - कालाइं

४) "अल्छि मनुखं थःगु आवश्यकतायात म्हसी मखु ।" - इनियस

५) "संसारय् दकलय् मिंगु शिक्षा व खः गुगु जीवन हना (निर्वाह) या संघर्षं प्राप्त जुइ ।" - वैल्दस फिसिक

छ बिना जि च्वने मफु थें

- दिलीप कपाली

ख्वा: छंगु अप्सरया थें
तुयूगु छं चाकु थें
मिखाफु सि छांक्यिा थें
सं स्व:सा लुं सिया त:थें
फैतुइ बल्य् फ सि दिका त:थें
छ थें बांला:म्ह मेपिं मदु थें
छ बिना जि च्वनै मफु थें ।
न्यासि वनिगु व्वसलया थें
छग: मिखा: जि जिथाय् स्वसा
मेगुलिं मेथाय् स्व: थें
छन्त घ्यपना जुये धा:सा
माय्बिलिचां त्यप घ्युपुइ थें
म्हुतुया निपु वा छंगु
माहाद्य: पार्वतीं भ्याल क्वस्व:थें
स्वर्गया छ अप्सरा थें
छ बिना जि म्वाये मफु थें ।

------ o ------

फल्वाया बादशाह

- सृजना प्रधान

सम्पतिया नामं थ्व हे म्वाथ:प्व:
हतियारया नामं थ्व है निपु चक्कु
देशया नामं थ्व हे छ्कू फल्वा
ख: जि फल्वाया बादशाह ।

नयेगुया नामं थ्व हे क:नि - मुस्या
च्वनेगुया निम्तिं थ्व है फल्वा
थुलि हे ख: जीबन हनेगुया साधन
ख: जि फल्वाया बादाशाह ।।

दु:ख्या पन्जलय् जि च्वंच्वना
क:नि - मुस्यां जिं प्राण तयाच्वना
देश धका: फल्वाया नां जिं तयाच्वना
ख:जि फल्वाया बादशाह ।।।

------- o -------

हस्त-रेखा

- रमेश काजी स्थापित

लं सिथय्सं फ्वगिं मचा
फोतो का:म्ह मेम्
जौतिष भाजुं अनसं म्हितल
हस्त - रेखया गेम् ।
भाग्य रेखा ला मदु थ्व मचाया
यात्रा रेखा दु प्रसस्त
उकें थ्व मचां चा:हिले दैमखु
फोतो ज्वना: चा:हिली तुरिस्त ।।

----- o -----

वाखं

मतिनाया त्वाथलय दगू प्रतिज्ञा

– रामकृष्ण तवः

थौं वइ मखुत ला ? ...... मखु मखु वइ हे तिनि । मववम्ह खःसा ठ सुथय फोन याना हये धुंकल जुइ । घडी स्वस्वं मनय खं ल्हाकु ल्हाकुं – मिला असंया दुवातये सुर्खं पियाच्वन । फिताः थाह्ल । लिवाये धुंकल । याकःचा वनी ला मवनी ला जुल । वल ला वल ला धइमतं प्यपेरें मिखा व्वल । तापाकं वइच्वंम्ह हिसियात खनेवं वया नुगलय स्वां व्हल ।

थौं छाय लिवाःगु ले ? – मिलां न्यन ।

अं, स्वरे पासा छम्ह नापलाःगु... । लिवाःगुया दुनिं कन ।

पासा नापलात धायेवं लिवाके दइ ला ले ? जिमि अवायत छाःमछाः पियाच्वने मायेक । मिलां तं क्यन ।

सुनां पियाच्वं धाल ले ? हायेके थें हिसिं धाल । निम्हं खं ल्हा ल्हां मोताहितिइ च्वंगु व्वनेकु पाखे पलाः न्हयाकल ।

थौं शुक्रवाःर । न्हिनसिया छताः थायेवं व्वनेकू छुटी जुल । वं मेपिं थें इपिं नं व्वनेकुलिं पिहां वल । ल्य थयन । अयनं निम्ह कुप्प । वं मेपिं... खये वं नवाइ थें वं स्वये वं नवाइ थें । आखिर मिलां हे खं न्ह्यथन – हिसि, कन्हय संचबाः मखुला ?

अं, खः कन्हयया बरू फी छु प्रोग्रामले ? हिसिं ग्वसाः मनय मनय ग्वल ।

प्यार्खं मस्वशु ताःहे दत । रञ्जनाय स्वःवने मालीका, मजिउला ? अन सा थौंकन्हय वांलाःगु वइच्वंगु दु धाःगु । मिलां खं छुत । अगःचा मालां धयगःचा ठू, हिसिं ज्यू धइविल ।

थुवलय इपिं असनय थयंगु वाःः हे मचाः । सधां इमित फाःशु दुवाः खः थव असं । खं ला कन्हय सुथय न्ह्यताः छ्लय । धाधां निम्ह बावावन – मंम्दु, मंम्दु । हिसिया छे चिकमुगलय । उकिं सधां मखं जुकाः वनी । थौं नं व हे ठं वनाच्वन । मोतार म्वःम्वःहइ च्वंगुलिं । मनूत – सिथं सिथं वनाच्वन । फःदुगु मखु । थुवलय छम्ह मचा गं न्यायेकुं साइकल गयावल । आकाफाकाय साइकलया धःचालं छम्ह ल्याम्हया पाञ्जय – थिजक थिल । व मनू ला तमं फहिलाः साइकलय प्यंकल । अले छु मामी

साइकल नाप नापं मचा नं क्व:द:वन ।फ नैलि मोतरं क्यके त्यंगु ।

हेंनुं पदैन साला ? - व मनुखं जागे जुजु मचाया लप्पू ज्वना: थन ।यांक्या: न्यतालय निथु स्वथु नं दाल ।हिसिं फोमफुत ।वना: खिउं वन । व मनू वक्सर विक्सर सम्ह ला छु थें तला ई किन धका: हिसियात वक्सिङ० पोजं क्यथु दाल ।अथे ला थौं कन्हयय सुं नं वक्सिङ० मसः धइपिं मरू धा:सां जिउ ।हिसिं नं पासापिनि पाखें छुं मचा स्यना तइत:गु ।अय नं थौं तले सुं नाप नं ल्वाये मनं नि ।तर थौं व मनुखं दा: गु फो मफुत उखें वं नं दाल ।निम्हं घोताघोर जुक्क ल्वाना हल । मनूत ह्यमुन । साइकल गञ्व:म्ह मचायात मेपिसं हुं हुं धका: विसिके छ्वत । झपिं ल्वानाच्वन । सुनां नं खिउं वने मक्षा: । थुवलय गनं गनं छम्ह महां (पुलिस) वल । महां नं ख्नेवं व मनूया फुइ हे मेगु जुल ।फुक्कं सिउम्ह थें महा नं हिसियात प्यथुउवथु कथिं मुक्कल हिसिं नवायेत गुलि गुलि कुत: यात तर वक्त नवाके मविउ ।म्वलं नं तितिक्क क्षस: हे मत: ।

अथेला संसारं म्हसिउम्ह दि,आइ,जि,या कायलिसे ल्वाम्ह हिसिया - पंलिना: नवाये हे सु काली ? सांले लाई रातभरि चिसो क्वींडीमा राण्नु धका: व नं वन । लप्पू ज्वना: महानं हिसियात यंकल ।मनू म्दुथाय थ-यनेवं म्फिकां म्फिन्याकां नयेत सन तर वयाके स्वकां सिवें अप्व:मरू । ल्वंय मथव:म्ह हिसियात सरासर लायकु लिइ च्वंगु पाजुया क्वंय दुतयन । अन थयनेवं ग्याना: हंसं हे थाय त्व:तल ।

घम्हेसिया न्हय: मव: चछि छें मिला,कन्हहय प्याखं स्व:वने धका: पा:फ:गु जक म्फसम्फस लुमनाच्वन ।मिलायात लुमंका च्वंवलय उखे क्वथां फोन यायेत इनाप यातं वयात इमिसं फोन याके मविउ । म्फं अ:ख:वतं नर्थक्क हक्कल ।

सुथय न्हयता: था:वलय मिला सिनेमा न्हलय थयना च्वने धुंकल तर हिसिया किपालु हे लुक्के मफु ।उखें थुखें मिखा व्वव्वं हिसियात मालाच्वन । इल्थिरू जुइ ।ग:प:त: हाकयेकां नं हिसि मखंसैलि मिलां प्वालय वना: निपा: तिक्स न्यात ।म्व:अपायच्व: मरू ।प्याखं व:गु नं त: न्हु हे दये धुंकल ।मिलाया मिखां हिसिया पला: मा:जुल तर खं हे मखं ।

पिपिउं भिलाया म्ह हे न्यले धुंकल,मामां भिखा हे त्यानुइ धुंकल ।भिला या मन पिपिच्या: । आखिर तमं निपातं तिकस फनारीं खुना हे क्वत । क्वय क्वथाय वया: सुकुसुकु ख्वइच्वन ।

भिलाया ख्व:स: वयागु हे क्वथाय दुने जक लिकुनाच्वन । हिसिं मता: ताइ नं गथे जव किहिसि थ: हे नाजुक अवस्थाय । चछि न्ह्य: म्व: गुलिं वया भिखाया तौं फुक्कं मनाव: भिखा ह्याउंसे च्वं । न्ह्य: नं गथे व सिमन्तिया वंय घने मा: गु । थौं वया सन्ह्यलं चा-वलय सुता:थाये धुंकल ।म्हिग:या खं लुमने वं वया तं क्वल ।थनया अन्याय अत्याचार,नातावाद,भ्रष्टाचार वं यचुक्क हे खन । अन मनूयात याइगु व्यवहार छुं छुं किपालु खन । थुवलय क्वम्ह महां वया: खापा चायेकल । इन्स्पेक्तर या क्वथाय यंकल ।

व क्वथाय दुथयन ।इन्स्पेक्तरं न्ह्यस: यात - तेरो घर कहां ?

हिसिं मह्येकुसे धाल - चिकंमुगल ।

ए ! चिकंमुगलको हुल्याहा तै रै क्वस हैन ? ल.., हात थाप धका: प्यथु डणथु दाया: क्वयाह्ल । फंव फंवं गाइ च्वंगु ल्हा ।न्ह्य: मा:गु भिखा ज्वना व लुकुलुकु क्वै पाखे पला: न्ह्याकल - थजा:पिं क्वम्ह क्वम्ह लिसे ल्वला सालेगु मन्तुना ज्वना: । क्वम्ह क्वम्ह अन्यायी तयत हांनिसें ले हैं थनेगु प्रतिज्ञा ज्वना:

०००००००००००

ʊʊʊʊʊʊʊʊʊʊʊ

पल्पसा :- बा,थौं जित: व्वनेकूया मास्तरं स्वंगू सिरपा:विल।थव सिरपा: जिं ता:तक लुमंके फउगुलिं विल ।

अवुम्ह :- आम मेगुले ?

पल्पसा :- अं....... ल्व:हे मनका.हत्तोरि ।

हानं पू हाले माल

— प्रदिप बहादुर

झिजांमिजां दं थ्व न्हि
झिजांमिजां दं थ्व चा ।
अथे हे थ्व घ्यय , संसार
फ: फ: मथाल थ्व आकाश ।।

उखे स्व:सा भूत थें च्वं
थुखे स्व:सा प्रेत थें च्वं ।
दक्वं हे लाख्य व लसीं
ला क्वंय नया: हि त्वनीपिं ।।

न्हिनय जक जि ग्या:गु थन
चात्थें मखु, चानय तक नं ।
म्हगसय नं ग्याना हाला:
च्वनै मफु मफु त्वाना: ।।

न्ह्य:नै जक वनै मज्यू
मखु, लिउनै नं वनै मज्यू।
च्वंथाय च्वनै नं मदुक
न्ह्या: वनै लं पना: थी मदु ।।

जि मू हाले धुन पासापिं
मू हा छिपिं नं सकलें ।
अले फ:ी फुक्क छ्पं जुया:
प:खा: तछ्याना वनै थ:गु संसार

०००००००००० ००० ०००००००००००

छि नं त:मि जुइ न्हयासा फ:वना दिसं :-

नी न्यदं दुम्ह इतल्यिन सितीस्तियानी बमारां थ:गु वैल्डरया लज्या: त्व:तल। छायकि स्यालं स्यालं फौना: न्हिं ५० पौन्ड कम्ययायै फुगु खन। वं ब्व तासँ छ्यलीगु सिंया बुट्टि (क्रचैज) न्याना: स्वदंया दुनै रौम, मिलान, फलौरैन्सय फ:वना: १४००० पौन्ड मुंकल ।

०००

चिनाखं

व: चीमागु स्वांमा

कपिल बज्राचार्य

(१४ दं)

व चीमागु स्वांमाय
स्वां व्ल्यैक्या निम्ति
न्हिं न्हिं ल: ब्यिा
म्वाका तयै फयैमा: ।

यदि स्वांमा पिया धायेवं तुं
ल: नं मव्युसें, सा:नं मव्युसें त:सा
व म्वाइ मखु
उकिं
व चीमा बल्य निसें हे
ल: ब्यिा सा: ब्यिा:
म्वाना तयै फयै मा:
अले जक याकनं त:मा जुइ फइ
याकनं हे स्वां नं व्ल्यैकै फइ
कैब: फ: फइ धाइ ।

000

वंगु मतिना यात

नरोत्तम

जि पिया है च्वना कन्त थन
आशाकुति जिगु थ्व मनं मनं
तर मस्यु छ गन ? गन ?
सहारा नं जिगु तं थें च्वन।

म्हगस बज्यागु खंकेलात जिं
कल्पना गब्यागु यायलात जिं
जिन्दिगी मरें है साथ बीधका
तर थों बिवं तुं त्व:ता थका

जिगु थ्व छगु कमजोरी
छंगु लागिला गुलि गुलि
तर नं छं थुइके मफु उलि
जिगु मतिनाया मू गुलि ।

000

चेतना

नकतिनि सूर्यां ल्वया वगु खंला
पूर्वया आकाशय ह्याउंगु निभा:
फ्गं: पंछी मे हा हां वंगु
रवीया यौम्ह पंकज न्ह्युगु खना ।

बुद्ध ज्यापु

बसन्तया सिरीसिरी फय वगु स्वन्हा
ज्यापुया च:ति मोतति ज्वगु खना
स्वतन्त्रता फतित थथेहे मा:गु मखुला
न्यंक दै या कुं कुलां ।।

बाखं

यचुगु म्हगसं यात बुलुला बिल

– रवीन्द्र कुमार सायमि

जिं बांलाक हे चा: – जिगु मतिनाया गथ: स्वव्याना वंगु। अयन जिं धुइके मफु कु जुइ त्यंगु धका:। जिं सिउ मतिना सुयां मयेक यायेगुला थ:म्ह थ:त हे गालय् ववपवायगु जक जुई। उकें जित: सुयां मययेक मययेक मतिना यायेगु ला छुखे हे त्व: ति नवायेगु तकं मंमदु। उकें जिं छन्ह् स्काःन्तय नापलाना: = न्यना – हिसिला। छाय् थौंकन्ह्य् छ जि नापं तापायेत सना च्वनागु? जिं छ्वः खना छन्त साप तं व: थें च्वं। अथेला जिं चायेक छन्त कुं म्वा:मदुगु खं धइथे मच्वं। अयन मचायेक जि पाखें जू वंगु कुं छंबिइ दु सा जित: माफ या: जिं माफि फ्वने। जिं सिउ छ जित: कुं खं सुचुका त:गु दु। स्व हिसिला। खं सुचुका: मयन् प्वक त्यं थें त्यना तल धायेव म्वा:मदुगु खं जक ल्वाक:बाक: जुया शंका उपशंका भ्वात्याहां दं वइच्वनी। छं सिउ हे जुइ सुख्या जुइमा बा दु:ख्या खं जुइमा सुयातं मकं के फ्गीगु मनय् गुधानी ग्यसुं क्वत्यला त:गु थें ग्यनी शान्ति उवलय् जक दइ गुबलय् वं थ:गु खं सुयां न्ह्य:ने प्वंकी। उकिं प्लीज हिसिला, आखिर खं कु ख? मा:सां म्वा:सां कर्पिन्त छाय् आयबुइका तयेगु? य:सा साथ व्यु, मय:सा बी मते, कु तथ ला मदु। जिं ला छन्त फगत् जीबनया पासा थवया: त्यंगु फ्वक जीबन छनाप हे व्हनेगु बिचा: तइगु ख:। नापं छन्त बीबन पासा दयेकेगु त:धंगु अभिलाषा नं। तर.... तर जि थज्यू, थव कु ख: ?कुं हे हुनिं मसीकं अथें अथें जिगु मन्तुना...... । धात्थेला म्हगसय् तकं छनाप इहिपा याना धका: म्हनीगु। तर जिगु व्यावक म्हगस चुं चु दला वनाच्वन् क्यु क्यू क्यू क्यू व्यबहारं। छन्त ह्ययेके मा:गु मरू – सत्य सत्य आ:ला जि थव नुग: फइ तयेगु शक्ति हे मदया वन जिके। तर नं जिं धाये छं ठीक हे यात यदि जिगु कुं छं दुसा। जिं स्वये ला जिगु कुं हे छं मदु थें च्वं। अं थव ला थ:गु थ:गु बि चा ख?। म्हिग:या बिचा: थौं नं मिले हे जुइमा: धइगु कुं नियम मदु। म्हिग:या बिचा: हिल वा हिलेत सनाच्वन व जिं मसिउ। म्हगसया खं मिले हे जुइमा: धइगु नं मदु । अय् नं........ । जिगु खं हिसिलां क्वछुना: न्यनाच्वन। लिस: न मबिउ क्यू थ नं मस्व:। जित: भचा मछि थें गखेंसे च्वनावल। उकें हानं खं

स्वनायना - हिसिला, फ्रीगु खंया बाःय् क्रन्त कुं व्वःबिल ला? वा कुंगु मन हे हिल। जिंला कंत दुनुगलं निसें यः बाला च्वना। क गुलि यः घइगु क्यने फूगु जूसा नुगः हे खुनाः क्यना बी। तर अपशोच। थ्व जिं हे जक चाः। थःगु बेसहारापनयात सहार बीम्ह सुं दु सा व क खः, फगत् क खः। जिं थथे हे मतिइ तया। थन मचिइ तःथे खं मिले जुइगु जूसा मनूत गुलि न्ह्याइपुक बांलाःगु लंपुइ न्ह्याः वने खनीगु खइ।

जिं थुलि थःगु नुगः खं प्वंके धुनेव हे हिसिलां नवाना हल - पामिला। आवंलि कं जितः थः नालेत स्वयेमते। जिं सिउ जिगु थ्व खं कुंगु नुगलं फी फइ मखु। अथ्नं जि बिबश। छायकि थन म्वायेत क्रजु पुने दयेवं फीत मगाः। समाजय् त्वयेके नं माः। पामिला, जिगु बिबशतायात थुइकाः न्हापाया दक्कं खं त्वःमकें कुतः या। कुंगु म्हगस मन्तुना फुक्क फुक्क गनं यंकाः चुइका छ्व। थथे धकाः जिं क्रन्त हिस्याना च्वनागु मखु। छायकि कं सिउ हे जुइ ईं नापं हिले सयेके माः।

हिसिलाया खं च्यनं हे जिगु ख्वाःया उन हिलावन। ख्वाल्य् हि सुनावन। जिं कुं धाये फूगु मखु। हिसिलां हीसे च्वंगु जिगु नुगः घाल्य् चिमल्ता व्हला बिल - आवंलि किं थःगु भिं स्वयेगु [illegible] खःसा जिगु दक्वं किपा व पौ लित व्हइ बिया दिसं अले गनं ध्वदुक नापलाःसा म्हमसिउकु याना दिसं नत्रसा........।

नत्रसा कु? - जिगु म्हुतु अनायास न्ह्यसः पिज्वल। नत्रसा क पामिला। .....म्वाःल त्वःता व्क थ्व खं। जिं धाये मखु। हिसिलाया खं जिं न्यनाच्वने मफुत। थःत सम्हाले याना याये हे मफत। थयक लिफः स्वयां हिसिला न्ह्यःने मदये धुंक्ल। तापाक्क थ्यने धुंकूम्ह हिसिलायात लिसाले थें जिगु क्थु हे तज्याइ थें च्वंक खंग्वः पिहाँवल - हिसिला।...... हिसि।।... हिसिला !!!

न्हयज्याना च्वंम्ह हिसिलाया तुति भचा थातय् मलाना वंगु जिं बांलाक फेव हे चाः।

-------- ० --------

छ्पु म्ये

—लक्ष्मण ताम्राकार

(नेपाली इ पिदँगु "समयको फेरीमा" उपन्यासया च्वमि भाजु लक्ष्मण ताम्राकार जुया छ्पु म्ये पिथना च्वना । वयकःया थ्व म्ये नेपालभाषां चिनाखं गुलिइ न्हापांगु खः । – सं)

बाखं कने छ्पखः स्वांयागु
इ है म्वयेकं अयि भ्रःवाः जूगु
इतिहास कने दुं–नुगःयागु,
ख्वबि धालं कियाःघाः जूगु ।

सुनसान थासय वसन्तया व्यलय,
व्हल व स्वां सुथसिया छ्लय,
चकमन्नयात वास विल,
वातावरणयात ह्यूपाःविल ।

तर व्हये म्लाकं ग्वःफय वल,
न्हिलं म्लाकं ख्वबि जाल,
भ्रःवाः जुल स्वा गन माःवनेगु ?
वया वास गन हा ! गन काः वनेगु ?

oooooooooooo

मन्तुना

-- सुदेन सायमि

विचित्र थ्व संसारय
फीसं अल्याख ज्या याये माःगु दु
थ व कतः म्हसीकाः
फीसं उन्नति याये माःगु दु ।

चिकनय वुला तःगु ज्ञाःथें
माभाययात व्लंके माःगु दु
फीगु हे आश भरोसाय
थौंतक माभाय म्वाना च्वंगु दु ।

फीगु लँय लपंख्या जुयाः
दुंवया च्वपिं छम्ह छम्हसिके
व्ला साये मानि म्हिगःया न्हिं
न्हँके मानि हा है त्यं म तसे ।

चिनाखं

स्वतन्त्रताया सास:

- बलराम श्रेष्ठ

(२०६७ दंय् दुध्दोदय माध्यमिक बिधालयस जूगु नीक्कं:गु अन्तर मा. बि. नेपाल भाषा साहित्य मुंज्याय् ह:पा: सिरपा का:गु -सं.)।

जित: स्वतन्त्रताया सास: ल्हाये व्यु ।
चौमि धका:नां बिया:, शोषित अले उपेक्षित
ह्रिच: तिया ज्याला सिर्फ निम्हू दान बिया:
यदि सुं हनाबनाया लोभी जूसा
वयात नाश यायेगु शक्ति व्यु, जित: स्वतन्त्रताया सास: ल्हाये व्यु।
दासत्व नव:गु ल? छिपिसं त्वने मते
थ्व हिनू हिनुलिइ संचार जुइ
अंग अंगय् दासत्व स्वतुनी
थ्व बिष बिनाश यायेत
छिपिं फुक्क मुना:, छिपिं फुक्क पाचिना:
बिश्ववासया मुखू व्हये व्यू, जित: स्वतन्त्रताया सास: ल्हाये व्यु ।

तथ्यांक

न्हूसतक्य् छम्ह ल्यों थ:गु दक्व लं त्व:ता: पचिं च्वनाबिल । छगू सैकेन्दया दुने अन सत्यां मयाक^५ मनूत उघ्रिमय् हे मुन । तथ्यांक बिभाग हिसाव यात - छग्व सैकेन्दया दुने सत्याम्ह मनूत मुन घ:सा छन्हुया दुने थ्यंमथ्यं छगू कोति व सुइगु लाखम्ह मनूत मुनी । थुगु ल्याख बिश्वय रिकर्ड तइत:गु छन्हूइ छगू कोति मनुखं व्वतिका:गु भारतया कुम्भ मेलायात थ्वन्हू सतक्य घटना म्वायचुइकल ।

सस:मांया जिलाजं

— रमेश शाक्य

पा:ला छ:या सेवा याना: कायै दुगु मेवा थायेला बा छ: ल्यताया: बिउगु वरदान थाये, न्ह्याग्गु हे सां बामला:म्ह मखु न्हिलाचा जिमि सस:मांया म्ह्याय। न्हापा न्हापा थें थ्व बिउगु वरदान न्हिलाचा थ्यं मथ्यौंनी धका: आ:ला खूब जोडताड ज्याखं चूलाकेगु कुतल्यं सनाच्वंगु जुया। धात्थें न्हापा न्हापा जि असफल जुया म मू दुनिं है सस: अबुया जिलाजं जुइगु कुत: यानागु थें ताल। उकिं थ्व वरदान ल्हा:तय लाकेत सस:मांया हे जिलाजं जुइगु मतिइ तया। सस:मांया सेवा यायेगु ज्या छुना। थ्याखं हिलेकि सस:मांया म्ह्याय जक यंकुसा गा:थाय सस:मांयात नं नापं यंकेगु याना। पा:ला च:यात च्यारा-मरि, धुंधुपांय व दक्षिणाया पलेसा सस:मांयात मरिचरि न्याना यंकेगु याना। सस:मांला सता:सागु नयै दुगुलिं न्ह्य सना: साप ल्यल्य ता:। खं ल्हाक्व पचिं भाजु कि भाजु खंग्व: क्वयेलीगु।सस:मांया म्ह्याय ला जि नापं अर्थे हे मुसुका क्वयाये सस:मांया म्ह्यायलाकेत सस:मां मदयेकं म-गा: उकिं सस:मां ल्यतायेकं ह माल। छन्हु थौंला सस:अबु दइमखु धका: मनं-तुना: सस:मां नापला: वनागुला सस:अबु स्वानय भवाता दनाच्वन। जित: ला आछु आछु कन। लिहां वयेला थहां वनेला। थगु कुतलं नं स्येय श्वइ थें मच्वनधका: मचिइ छु तया स्वाने स: वल। दहां व:म्ह मनू जिमि सस:मां हे जुयाच्वन। स्वकु कुहां वंगु मन न्याकु थहां वल। जित: खनेवं सस:मामं धाल - मिखा स्वाने च्वये लायेवं वयेक:यात खना: धाल - छि नं छु ताल याम्ह भाजु थहां भासले थहां वने न्ह्य: तीजक सस:अबु यात निं स्वया।सस:मांया त्या:। भाजु भाजु मखंला? तले भासंला धइदीभा:। सस:मामं श्वलि छु धा:त ल्या:। भाजु भाजु मखंला? तले भासंला धइदीभा:। जिं नं मुसुमुसुस खइ सस:अबुं धाल - भासं भाजु जिला म्हहेसिके मफुतका । जिं नं मुसुमुसुस

काकां थहां वना। निराश जुर्पुगु नं दन्थिद ल: वुया वद थैं हानं आश ल्या वल। ससःमांया म्ह्यायला न्ह्याबलें थथें नापलाः तर ससःमां नापलाः वनै मफुत। बाःछि लिपा ससःमां न्ह्‌ सतकय नापलात जि मुसुक्क न्हिला तर ससःमां मन्हिउ। कनै धुनु ससःमांया म्ह्याय नापलात। जिं तःन्हु तक्क हे नापलाः मवः थकाः ससःमां तं नाया च्वन हं। थ्वःला थःथवं नु न्हिले मास्ति वल। ससःमांया म्ह्याय दःसां गाःथाय ससःमां सुदां नापलाः जुइमाःगु थ्व जिलाजं स्वयै हथायपिं जिथित खबं जितः छबें तं वःसा मखें न्हिले नं वः। सनिवार धुनु ससःअबुं व ससः मां गन वके वन त्यंगु थें लंय ध्वदुक्क नापलात। जिं न्हिला बिया। ससःअबुं न्यन - गन भायै त्यनागु ? थौं कन्हेंला छिगु ख्वाः खंकेत हे अपसं च्वनै माःथें च्वं। लाःसा घलं दनाः नं दशूने तक्क हे मबयैत नं छु बेर। जितः साप हे मछिनन वल। जिं पकैं थें लिसः बिया - अं स्वले अफिसया ज्यां यूंगाना लिलाःगु हे मखु । आः नं सुम्क हे । छ्सः हे मतः । ख्वा धइगु ला दुसिमरि क्वपुं थैं । सनिवाः धुनु मरिचिरि व प्याखंया तिक्स ज्वनाः वना। जि व मयजु न्हिला क्वथाय च्वनाः मस्तं खं ल्हाना च्वनागुला ससःमां स्वाराक्क दुहांवल । जितःला भनक्क हे तं पिहांवल । अयनं तं यात स्यानाः जिं घृा - मां थौं प्याखं स्वः भयैगु मखुला? तिक्स नं हइतये धुन। ससःमांया ख्वाल्य धनाक्वगु धुन्, खसु, सुपाय कोदंमूर्ति छक्वलं ह अन वं थनं सीमदैयैक न्हिसुं चीका क्वत। ख्वाल्य पुन्हि लुइवं अयलाः, स्वंय वः तयाः पाहां नि यात । जि जक छाय सुम्कः जिं नं नइ बिया । थथे आनन्दंला ला फुगु वाः ह मचाः मचायेक न्ह्याइपुं ~~न्हि~~ न्हि, वाः ला व्यनावनाच्वन ।

दछिलिपा भ्वखाय व्वे त्यन छु व्व हे व्वल धाःसां जिल, छायधाःसा जिमि जुइ मानिम्ह ससःअबुंला जिमि न्हिलाया इहिपा मेम्ह

नाप है याना बीगु क्व:ली पुंङ्गु जुया च्वन खनी। जिला बनाबना वनी थें क्वंक आङ्गु आङ्गु कन। तर मनया छ्वंबाय आशाया ज: मुला च्वंगु दु। थुगु सिइ ला सस:माया जिलाजं जुइत कुत: यानागु लिं उलि याकनं थ्व गथि च्वनीगु जिं मखना। उकिं नं जि साप जिक तपस्या याना। मनय न्हिला स्वयां सस:मांया नां जक काकां समाधि च्वना। सस:मांयात छाहायेकेगु स्वसा: ग्वग्वं न्हिलाया छ्वं वना। सस:अबु तीर्थ वना च्वन खनी। लंय कं व पं मरू बल्य जित: सस:मां नाप खल्हायेगु व्ह:ता: चूलात। सस:मांयात बांलाक खं थ्वका: सस:मांया नम म्हयाययात नं खं थ्वकेत स्वया ब ला अहो तंकाली स्वया: नं माहांकाली खा: बा:। धा:गु नं स्व रै - छिं जिं अपायच्व: धायेकं उखुनु उखुनु हे छाय जित: फगं: थें व्वयेका मयंकागु ? आ: नसिखलं ची धुंकां: हा: वयां भुइ यायेला । जिला जिमां नं धा:थें। उइक है सनी मखु। आ: बरू छि लिपा लिपा फायगु बन्द या:सां जिल। जिं धन्दा काये म्वा:, छिमि मां जिं धा:थें च्वनी धका: ह्ययेकां है मह्यसेंलि लिपा वइगु सनिवा: पिकनिक वनेगु क्व:छिना। चा नं अनहे च्वनेगु। मनूतसें इष्णय विष न: धा:सा जिं जक छाय स:बस:या लिस्वइ च्वनी? लिपा सस:बौ थ्वंक: फ़ाल।सस:अबुं खं न्हयथनाहल - माजु न्हिलाया इहिपा साइ कुलनरसिंया काय नापं याना बी त्यना। मनू ग्वाज्य:सा हवा: ज्य:सां शुद्धि बुद्धि ला तया तयै थाय मरू। जिं चकनाय कुं धाये न्हय: सस:मांमं बहस शुरू यात। जिगु हे पंय न्चबाना बिल। जित:ला अम्पचा मालां धम्पचा लु थें जुल। जित: पासु दु थज्या:गु बहसय सस:मां गुव्सं बुइमखु धका:। जिगु तपुया व:गु न्हास इन्द्रया सिंहासनय म्वखाय व्वयेकल। जि व न्हिला इहिपाया स्वापुइ प्यपुन। आ:ला कला:चिया सिके म्ह्यज्यू मदयेक सना बिउम्ह सस:मांया चूता: अप्वः। छ्वंला शान्ति द है दु। शान्तिया न्हयलुवा जिमि सस:मांयात दलंद: नमस्कार याना: थ्व फर्मूला तुत: व्वनै थें लुमंका तया - थ: यम्हलिसे इहिपा यायेगु ख:सा सस:मांया जिलाजं जुइ सयेके मा: ।

(32)

लँपं ल्याःतयत पराजित यायेत

-पूर्णकाजी ताम्राकार

न्हिपु नांगागु तार
छ्पु पोजितिभ
छ्पु नेगेतिभ
थः धयागु इमिसं गुबलें थुइका काइ
उबलें न्हिपुं छ्पु जुइ
ज्वालामुखि तछ्याइ - छ्पु हे जुयाः
निस्तब्धतां जायाच्वंगु आकास चिचाःदंकेत
छ्थरे छ्गू हलचल पिज्वयेकेत
अफ्ला लँपंल्यातयत पराजित यायेत

०००००००००००

उपासु

- गौतम सायमि

जीवनया व घांचा लँय
विवसताया ताहाःगु पःखाः दुने
पलाः छ्गू मामांः वया जि
नापलायेत प्मखंगु इच्छा ज्वनाः ।१।

जहां थीगु तिमिलाया चाय
न्गुतय चीसलँ
छंत हे माःथें च्वं
थव म्हाछ्पुगु जीवनय ।२।

जीवनया अन्तिम इलय तंकं
नापं च्वनेगु व बचं फुक्क
बबं हे जक जुल थव ताहाःगु सफ स्य
जीवनया थव घांया लँय ।३।

हः म्दुगु सिमायनं छन्ह
चुलि जाया वैसा
त्वाःदंगु स्वापुइनं सायद
न्ह स्वापु ज्वीगु खःला ? ।४।

०००००००००००००००००
०००००००००००००००००

चिनाखँ
000000

सहयायगु = नपुंसकता

-- किरण कुमार सायमि

सहयाय घुन,
सहयाना च्वना,
सहयायतिनि घायमते,
म्हीसं म्हीगु म्हीगु यायत,
सहयायमानि आ: घायमते,
छाय् ?
सहयायगु म्हीगु ग्या:पह:,
सहयायगु म्हीगु नपुंसकता ख:,
मखुसा,
उलिमछि सहयाना वयाघुनं,
गौ, म्हीत थौं दतहे छु ?
दतसा बस् थुलिहे ख:-
सहयाना: गाक्कं दुयाय् घुन,
सहयाना: माक्वं लाय् घुन,
सहयाना: पश्ताय्‌चाय् घुन,
अकिं, म्ही,
सोडा सिसिया ग्यासजक मखु,
सोडा सिसिहे जुइनु,
ग्यास जुया विद्रोहया स:जक मखु,
स: थ्वया: तज्ज्या:गु सिसि-बाकू जुइनु, जुया मो:चाका: वनेनु
अले,
सिसि तज्याय्‌त संम्हसिया व म्हंय् जू वनेनु,
वया ल्हाती क: वनेनु!
वया तुती ता: वनेनु!!
वया कमिखाय् सू वनेनु!!!
वया छाती दूय वनेनु!!!!

क्पास कविता

नीदँक्यन

-- नारद बज्राचार्य

१. सुन्यगु सगतिय
घुरे जुजुं
पौचागु ल्हापातय
वायु स्व स्वं
कर्म मदुगु म्हौसतय
ल्हा: ति त्यूं
जि थौं नीदँ क्यन

२. किसाल इच्छायात
ग:कि क्यूं
उत्साह व उमंगयात
क्वै त्य त्यं
नुगल्य जायक वैगु विद्रोह्ययात
तुना क्वै क्वौं
जि थौं नी दं क्यन ।

३. सुइगुं अन्याय यात नं
सह्यायां
सुइगुं अत्याचार यात नं
मिखां स्व स्वं
थ:त थमं तुना
घुतुंका क्वै क्वौं
जि थौं नी दं क्यन ।

४. सुइतं सत्यया खं कना
सुइतं बिश्वासया हा ज्वंका
सुइतं इतिहास पुइका
~~[illegible]~~
फुक्कसित थना
जि थ: है दनेमा:गु इलय
थ्व थथैहे ख:
क्याय ज्यु
हिलावंगु नियम धाधां
थ:त है गाल्य
क्वैपरवालनं नमनासे
सत्ययातल सुच्का

अन्याय ग्वात पाचिना
थ:त है न्हंका
कौफ्वाना
थ:त सीमित यायां
जि थौं नी दं क्यन ।

५. फुक्नावंगु थ्व
नी दं लिसें
जित: चपसौच दु
यदि थुक्या इतिहास मा:सा
केबल खालिगु
कापि पाना है जक लुइ
गुलि नं अध्ययन मनन
चिन्तन यायमा:गु इल्य
गुलि नं ल्हा: ज्वयका
थ:त न्ह्यलुइ मा:गु इल्य
ढंगु चायक चायकनं
सुम्क च्वना वियागु
जिगु दोंष है जक लुइ
नी दं या थ्व इल्य
केवल जिगु ~~नपुंसकता है जक लुइ~~
नपुंसकता है जक लुइ ।

६. वंगु नी दं थें तुं
वैंगु कन्है नै
थथेहे जुया वनीला धका
जि ग्या: ।
सुइगुं मिखाया दुने
थ:त सुच्का
थ: है तनीला धका
जि ग्या: ।
जि ग्या: थ:गु
उत्साह उमंग दक्को क सक्कों
चुं चुं दनीला धका ॥

७. अयनं प्रतिज्ञा दु थौं
म्हिग:या प्रायश्चितय
कन्है भूल मयायगुया
क्षायकि
जिं थुइकै धुंकूगु दु
बुलुया वंगु जिगु
सुलचंयात हिलैमा:गुया ।

— २०९६ बछलागा २

33

धिलिसि क्व: छेँ

अफिस्य जागिर नयया लागि अन्तरवार्ता बिउवंम्हेसिकं अन्तरवार्ता क्या च्वंपिन्स न्यन-- छि व्वा या नां छु ? लिसः वल -- मस्यु । छि मां याले ? लिसः वल -- मस्यु । का म्हाल छिं मां व्वा या नां मस्युसा , गन च्वनिगुला स्युला ? लिसः वल -- मस्यु । छि व्वा गो दं दतले ? लिसः वल -- मस्यु । अयसा छित आखः सुनां व्वंकल ? लिसः वल -- मास्तरं । आःला वन्तरवार्ता काःपिं दिक्क चाया न्यन -- अले छिगु छें गनले ? लिसः वल --- वनाथालय ।

पुलिस -- अं गौसलं म्हियागु धया ? मनू -- न्यासलं । पुलिस -- छाय म्हियागुले ? मनू -- धिबा मदया का । पुलिस -- वैकं लाकाहे क्यागु मखुला ? मनू -- खःनि मकाइलाले ? पुलिस -- दा नं दायागु मखुला ? मनू -- खःनि मदाइलाले जिथाय कौथाय हायका तयागु रैड्यो खुया हसिनि। ब्यान क्या च्वंम्ह पुलिस वाल्ल ज्वल ।

यौ त्यौ ज्याच्वंपिं मिसा व मिजं निम्हं इहिपाया बिचा यायां वयाच्वन । छथाय छम्ह मिसा नापलात, मिजंम्ह व मिसा नापं खं ल्हावन । मचा लिपा मेथाय मेम्ह मिसा नाप लाना मिजंम्ह खं ल्हावन । हाकनं मचा उज्यां थ्यौंवले मेम्ह मिसा नापलाना मिजंम्हं हे खं ल्हावन । आःला नापं वम्ह मिसां सह्याय मफुत व न्यन -- अपिं सु धया ? मिजं नं दिक्क चाया लिसः बिल -- ओहो अमिसं नं ला वहे न्यना च्वन छ सु धका ।

०००००००००० ००:०० ००००००००००

-- जि.बि. जोशी

३८

जिमिगु खँ

म्हीसं थौंतक्क थःगु दुघाः बांलाक्क फुक्क जनतायात न्ह्योने प्वंकै मफूनि। म्हीस सुइतं कनासा सिमित आखःसः पिन्तहे जक। व नं उपत्यका दुने हे जक। थुकिनं थुयानं मथूपहलं च्वं च्वपिं यक्को दनि। उकें थौं मांभाय् या महत्वबारे प्रचार बांलाक्क याय् मफूगुलिं याना खंय भासं स्यनकि मचा चलाक, जेहेन्दार जुइ घेगु भावना यक्को सिके लाय् धुंकूगु दु। उकें थुगु इलय् केबल छ थ्वःयात जक मखुसें कोनिसें हे सकसितं दुघाः उलाः क्यने मा ले धुंकल।

उकें संगित व शाहित्य सम्मेलन सिबय् प्याखंयात उपो थाय् बिइमाः। छाय् किं सकल मनूतय्त घ्वा थुइक कनेगु मू ज्याभःला प्याखं खः। थुकेसा दुनुगः थंक्वना तय्जू याय्फै। तर प्याख सभागृहलय् मखु त्वाः त्वाः या दबुलिं क्यनेमाः। गुकें छखे आजु अजाजुपिनि पालनिसें दया वै च्वंगु संस्कृति दबू प्याखं व्वलेकेगु जू वनीसा मेखे थौंया बास्तबिकता पिक्वयफै। तर दबू प्याखं थौंकन्हे कौहचना वना च्वंगु स्तरयात थाकाकां म्हीगु धाःस्याले जाःगु जुइमाः। थुकेया लागि नां दपिं प्याखं च्वमि, कलाकार पिसं न्हयचिला बिल धाःसाःहे तिनि याकनं संभव जुइ। नाप्पं प्याखंया लागि बिभिन्न खलः पाखेनं उत्सुकता क्याना बिइमाः।

केबल सभागृह्यात च्वया, सभागृहलय् जक म्हिता, सभागृहलय् जक क्यना म्हीगु धाःस्याःला जनमानसय् पिव्वयमाः- प्रत्येक गुबले थहां वय फैमखु। म्हीगु धाःस्याःला जनमानसय् पिव्वयमाः- प्रत्येक दुबलिं दबुलिं। थुगूहे परीपिदाय् खेत परिवार पाखें गुंपुन्हिया लसताय् त्वा त्वाःया दबूलि ख्यालः पंचमि क्यने त्यंगु ग्वसाः हनेवहः जू।

Bu